

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

**ABSTRACTS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
FEBRUARY 10-12, 2021**

**LONDON
2021**

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

Abstracts of VII International Scientific and Practical
Conference London, United Kingdom
10-12 February 2021

**London, United Kingdom
2021**

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (February 10-12, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. 1055 p.

ISBN 978-92-9472-197-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // The world of science and innovation. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-10-12-fevralya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-m ail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Cognum Publishing House ®

©2021 Authors of the articles

СПЕЦИФІКА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ В ДОСЛІДЖЕННІ ПІДЛІТКОВОЇ ДЕЛІНКВЕНТНОСТІ

Московець Валерій Іванович

к.соц.н., доц.

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

Анотація. Стаття присвячена феномену підліткової делінквентності. Автор указує, що соціокультурним джерелом і причиною підліткової делінквентності є невідповідність нових умов діяльності і трансльованих культурним механізмом цінностей і норм поведінки, що виникають в умовах трансформації суспільства в Україні.

Ключові слова: конфліктологія, делінквентна поведінка, підліткова злочинність, соціокультурний підхід, ювенальна юстиція, соціальна профілактика.

Порушення соціальних норм поведінки молоддю є невід'ємним феноменом будь-якого суспільства. Статистика свідчить про те, що певна частина правопорушень вчиняється саме підлітками. Зокрема, у 2018 році в Україні виявлено 3980 неповнолітніх осіб, які скоїли кримінальні правопорушення [1]. Так, лише у Харківській області (Україна) у 2018 р. неповнолітніми було скоєно 337 злочинів.

Політичні та економічні зміни кінця XX століття в Україні утворили в суспільстві стан аномії. Криза перехідного періоду супроводжувалася відходом від попередніх ідеалів і цінностей, руйнуванням молодіжної політики. Повсюдне закриття або припинення роботи об'єктів індустріального виробництва, масове безробіття, гіперінфляція, неможливість влади контролювати соціальні процеси привели до значного зростання зареєстрованої

загальної злочинності.

Дослідження в сфері чинників підліткової делінквентності не дають однозначної відповіді на питання про причинну обумовленість делінквентної поведінки. Теоретичні підходи до підліткової делінквентності еволюціонували з кінця XIX століття безліч разів. Багатофакторність і різнобічні впливи на дитину, а потім і підлітка, біологічна схильність, або заперечення існування такої, роблять вивчення підлітково-молодіжної делінквентності складним і неоднозначним. Таким чином, феномен підлітково-молодіжної делінквентності не втрачає своєї актуальності, і вимагає ґрунтовного соціологічного опрацювання питань його причин, характеру і перспектив з боку наукової спільноти.

У перші десятиліття XXI ст. соціальна система не перешкоджала поширенню в суспільстві групової делінквентності, в т.ч. підліткової делінквентності, яка, в свою чергу, ставала джерелом соціальних ризиків в сучасній Україні. У зв'язку з цим нові тенденції поширення групової делінквентності серед населення України слід трактувати як ризики соціального характеру. Поняття «групова делінквентність» вже містить в собі поняття ризику, що відображає причину або наслідок названих станів і процесів. Тому в умовах трансформації українського суспільства актуалізуються проблеми групової делінквентності. Делінквентні групи є одними з найбільш значущих і важких за своїми соціальними наслідками джерелами соціальних ризиків і, перш за все, тому, що до них залучена чимала частина населення, яка повністю або частково «випадає» з повсякденної громадянської і політичної практики, тобто стає нездатною повною мірою брати участь у процесах управління суспільством як відповідальні, самостійні в ухваленні і виконанні рішень громадяни, в результаті чого істотно скорочується соціальна база і виникають перешкоди для формування громадянського суспільства.

Аналіз теорій соціальних відхилень доводить, що визначальними факторами відхилень молоді від певних норм є: рівень свідомості, моральності,

розвиненість у суспільстві системи соціальних регуляторів поведінки людини та сформоване ставлення суспільства до людей, що порушують норми моралі й права. Істотним показником делінквентної поведінки молоді виступає відхилення в той чи інший бік з різною інтенсивністю і, внаслідок різноманітних причин, від поведінки, яка визнається нормальною [2,с.193].

Певну зацікавленість викликають результати дослідження питання щодо основних причин учинення злочинів підлітками: негативний вплив компанії друзів – 63%; негативний вплив алкоголю та наркотиків – 43%; упевненість у безкарності за вчинене діяння – 31%; низький рівень доходів сім'ї – 31%; цікавість – 24%; незнання законів – 23%; поганий виховний процес у школі – 7%; низький рівень роботи правоохоронних органів – 2%. [3, с.124].

В Україні відбуваються зміни у гендерній соціалізації, яка впливає на зміни темпів соціалізації хлопчиків. 18% хлопчиків вважають, що в школі (класі) вони відчували загрози, побиття з боку однолітків, з них вимагали гроші, 2% відповіли, що фізичне насильство вони відчують часто. Але всього у 3% дівчат вимагали гроші та вони відчували загрозу [4, с. 97].

Правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила» 1985 року), визначають ювенальну юстицію як особливу систему правосуддя у справах неповнолітніх, при якій центральна ланка - спеціалізований суд - тісно взаємодіє з соціальними службами як до того, як підліток виявиться в орбіті суду, так і після судового рішення.

Перехід на європейську модель вирішення проблеми підліткової делінквентності утруднений цілим рядом обставин соціально-економічного та культурного характеру. Впровадження подібної моделі вимагає її адаптації до соціокультурних умов конкретної країни, що в свою чергу передбачає проведення соціокультурного аналізу кримінальних практик неповнолітніх, що мають стійку тенденцію до розширення. Він не може бути зведений лише до соціально-економічної кризи, а далі - до уподібнення сьогоденної тенденції тих процесів, з якими зіткнулася Україна після здобуття незалежності. Слід мати на увазі, що розвиток цієї тенденції відбувається не тільки в умовах

переходу України до принципів ринкової економіки, які за своєю природою містять кримінальний потенціал, але і в умовах революції домагань, яка змінює статус дитинства в організації функціонування економічно розвиненого суспільства, а отже, - і принципи взаємодії поколінь.

Даний макросоціальний контекст, і особливо його культурна складова, вимагають постійного коректування юридичного дискурсу щодо розробки принципів ювенальної юстиції, а також пошуку і апробування некаральних (відновлювальних) засобів, як справляли б більш позитивний вплив на процес ресоціалізації неповнолітніх злочинців.

Звісно ж, що суспільство, яке ставить перед собою за мету оптимізацію (та й просто продовження) власного існування, повинне приділяти максимальну увагу різного роду внутрішнім деструктивним процесам, одним з найважливіших серед яких може вважатися злочинність, в т.ч. і серед молоді. Вплив на останню, очевидно, буде тим ефективнішим, чим швидше з моменту початку розвитку відхилень делінквентного характеру настане той момент, коли суспільство бере вказаний процес під свій контроль.

Як соціальне явище, делінквентність молоді не тільки представляє собою сукупність одиничних протиправних діянь різного ступеня суспільної небезпеки, а й включає широкий спектр правопорушень - від зафіксованих в позитивному праві злочинів до некараних в рамках механізму позитивно- правового регулювання етичних відхилень і цивільно-правових деліктів. Соціокультурним джерелом і причиною підліткової делінквентності стає невідповідність нових умов діяльності і трансльованих культурним механізмом цінностей і норм поведінки, що виникає насамперед в перехідних станах або в результаті різних подій, що призводять до розколу і соціальної дезорганізації.

Різке прогресування делінквентності молоді не тільки породжується перехідними станами, а й виступає невід'ємною характеристикою сучасності. Сприятливим ґрунтом для розвитку делінквентних практик є 1) анонімність і опосередкований характер соціальних взаємодій сучасної міської цивілізації; 2) маргіналізація соціуму, що динамічно змінюється; 3) постійне відтворення

суперечності соціокультурними цілями і наявними засобами їх досягнення, що вирішується індивідами і соціальними групами в делінквентних практиках; 4) індивідуалізація цілей в поєднанні з високим ступенем свободи щодо термінальних цінностей, тобто певних кінцевих цілей, на досягнення яких людина спрямовує свою діяльність.

Слід відзначити і вплив глобалізації на процеси формування делінквентних практик, який є двоїстим. З одного боку, виникає низка об'єктивних передумов розширення делінквентних практик, пов'язаних з віртуалізацією економіки, інтенсивним розвитком на цьому ґрунті транснаціональної організованої злочинності, зниженням можливостей урядів національних держав в управлінні суспільством і в протидії злочинності. Трансферт іншокультурних цінностей і стандартів життя викликає протиріччя між економічними реаліями суспільства і завищеним рівнем домагань, що часто вирішуються в делінквентних практиках. Перенесення цінностей та норм у нове середовище без їх інкорпорації в культурну матрицю веде до розгубленості суб'єктів при виборі практик на координатній осі «норма – делінквентність». З іншого боку, іншокультурні контакти в процесі глобалізації ведуть до інтеграції світової спільноти на основі правових методів регулювання, формування єдиного правового простору, що виступає способом корекції специфічних національних чинників делінквентності.

Однією з найважливіших проблем українського перехідного суспільства стає розширення поля делінквентних практик, перетворення їх на загальну норму соціальної дії і трансформація елементів делінквентності в спосіб мислення. Ознаки якісної трансформації українського суспільства на основі делінквентності виявляються в перетворенні делінквентних практик в найбільш ефективний і соціально легітимний спосіб соціальної адаптації, в трансформації соціальної структури на основі делінквентних способів соціальної дії, в перетворенні делінквентних практик і делінквентних субкультур в спосіб соціалізації молоді та підлітків, формування соціально привабливого, престижного стилю життя, специфічною рисою якого виступає делінквентність.

Посилення репресивних заходів не може розглядатися як ефективна стратегія в боротьбі з підлітковою делінквентністю. Ефективна програма профілактики правопорушень повинна будуватися на основі цілісного соціокультурного комплексу чинників делінквентизації українського суспільства і включати 1) заходи щодо подолання абсолютної і пом'якшення відносної деривації; 2) створення умов реалізації моделей правових дій; 3) формування ефективної системи санкцій, що припиняє і карає відхилення від правової норми; 4) включення в систему санкцій заходів не тільки заохочення правоорієнтованої поведінки, а й захисту людей, що індивідуально протистоять делінквентності; 5) розвиток правової культури і правосвідомості громадян України.

Злочин виступає крайньою і найбільш небезпечною формою підліткової делінквентності. Але, як відомо, злочином вважаються тільки ті дії, які визначені законодавством як такі. Законодавець повинен формулювати норми закону на основі узгодженої і консолідованої позиції суспільства і спрямовувати їх на охорону прав особистості і самозбереження суспільства як структурної організації. Але існує можливість віднесення до злочину не тільки тих дій, які представляють собою об'єктивну небезпеку для суспільства, а й тих, які представляються небезпечними для політичних і економічних еліт з точки зору їх групових і класових інтересів. Існування люфту між соціальною реальністю злочинності та її описом в нормативно-правових документах дозволяє реальній злочинній поведінці та її нормативному опису змінюватися стосовно вільно одна від одної при взаємному впливі одна на одну. Для багатьох протиправних діянь трудність визначення полягає в установленні межі, до якої діяння являє собою незлочинне правопорушення, після якої вже йде злочин. Остаточне рішення приймає законодавець, визначаючи межі суспільної небезпеки і встановлюючи контури злочинності.

Цікавими у цьому плані є розмірковування класика соціології Е. Дюркгейма, які не втратили свого значення, хоч і були написані багато років тому. У своєму погляді на злочинність Дюркгейм відштовхувався від

загальноприйнятих уявлень, але робив на їх підставі нетривіальні висновки. Він вважав, що злочинність пов'язана з фундаментальними умовами всього суспільного життя і що вона виконує певну соціальну функцію. Злочин може свідчити про необхідність змін в суспільстві, а іноді і готувати ці зміни. Вивчаючи суд над Сократом, він висловив здавалося б парадоксальну, але оригінальну та глибоку думку, що злочин філософа, а саме незалежність його міркувань, «зробили послугу не тільки людству, і але його країні», оскільки він «підготував ґрунт для нової моральності і віри, необхідної афінянам». У цьому сенсі його злочин став «корисною прелюдією до реформ». Дюркгейм вважав, що в деяких випадках злочин послаблює напругу в суспільстві, надаючи йому очищуючий ефект. Далі він писав, що необхідною умовою прогресу є можливість вираження оригінальних якостей особистості, навіть якщо мова йде про злочинця [5, Р. 101—102].

Але те, що являє собою проблему для кримінології, дозволяє соціології розширити поле аналізу і включити в дослідження весь спектр правопорушень, що становлять досліджуване явище, а в злочинності молоді бачити не тільки сукупність одиничних суспільно небезпечних діянь, а магістральну лінію цілісного соціального процесу реалізації делінквентності. Це дає можливість побачити різноманіття злочинних і незлочинних правопорушень, що становлять у сукупності широке соціальне явище, грань між якими не завжди фіксується чітко, часто виявляється малопомітною.

Висновок. Крім очевидних соціально-економічних заходів, спрямованих на профілактику депривації окремих потенційно делінквентизованих верств населення, необхідно спрямувати зусилля на розширення правового простору вирішення повсякденних проблем молодих українських людей, правовий всеобуч і формування правової культури. Спеціальні зусилля повинні бути спрямовані на підвищення загальнокультурної освіти молоді і не тільки правової, а й такої, що розширює область інтересів, соціальних зв'язків і ідентифікаційних моделей особистості, що згладжує недоліки індивідуальної соціалізації та вплив маргінальної і кримінальної субкультури і створює

можливості для трудової самореалізації. Посилення правового контролю - важливий спосіб профілактики підліткової делінквентності, але, з огляду на труднощі організації його як «загального нагляду», необхідно зосередити зусилля законодавців і громадських організацій на формуванні законодавства, що звужує області делінквентних практик.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113654&libid=100820&c=edit&_c=fo
2. Кривонос О.Б. Соціальна профілактика делінквентної поведінки підлітків // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2014. - №5.(39). - С.190-198.
3. Залялова І.М., Політова А.С. Чинники злочинності неповнолітніх (на підставі соціологічного дослідження) // Вісник пенітенціарної асоціації України. - 2018. - №3(5). - С.118-126.
4. Ханипов Р.А. Делинквентность: современные подростковые сообщества и насильственные практики // Социс. — 2007. — № 12. — С. 95—104.
5. Emile Durkheim // Foundations of the Classic Sociological Theory, in Scott Appelrouth; Laura Desfor Edles. Classical and contemporary sociological theory: text and readings. - Pine Forge Press. - 2007. - P. 101—102.

